

Izabela PIKLIKIEWICZ-CZARNECKA*

WSPÓŁCZESNA FUNKCJA BIUROWA W OBIEKCIE NAZNACZONYM HISTORIĄ MIASTA

Każdy kontekst urbanistyczny naznaczony jest czasem i duchem miejsca. Zadaniem współczesnej architektury jest nie tylko spełnienie bieżących i przyszłych potrzeb użytkowników, ale również korespondowanie z przeszłością miejsca do niej przynależnego. Celem artykułu jest zbadanie okoliczności powstania wybranej nowoczesnej architektury biurowej, które wynikają z jej autonomicznego kontekstu społecznego lub charakterystyki tożsamości miejsca. Do analizy wybrano pięć biurowców o niekonwencjonalnym wyglądzie oraz formie lub unikalnym i nieoczywistym programie funkcjonalnym. W procesie badawczym wykorzystano analizę literatury i dokumentów planistycznych, dokumentację fotograficzną, plany budynków oraz opisy dostarczone przez autorów obiektów. Zebrane dane poddano dogłębnej analizie architektonicznej, funkcjonalnej i urbanistycznej. Badania mają za zadanie ukazanie oryginalności wybranej architektury biurowej powstałej w wyniku ingerencji czynników egzogenicznych związanych z ich historią, strukturą urbanistyczno-społeczną i uwarunkowaniami lokalnymi. Wyniki badań mają na celu podkreślenie istoty znajomości szeroko pojętego kontekstu historii miejsca dla nowo powstających obiektów biurowych. Ostatecznym wynikiem badań jest wyznaczenie roli egzogenicznych czynników historycznych w procesie projektowania architektury biurowej.

Słowa kluczowe: nowoczesna architektura biurowa, kontekst historyczny, egzogeniczne czynniki miastotwórcze

1. WPROWADZENIE

Współczesna architektura biurowa mierzy się z licznymi wyzwaniami projektowania zrównoważonego. Projektowanie takie rozumiane jako kształtowanie architektury odpowiadającej potrzebom współczesnych i przyszłych pokoleń zderza się z niedoścignionymi wzorcami generowanymi na potrzeby rozwiązywania proble-

* Politechnika Poznańska, Wydział Architektury, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego. ORCID: 0000-0002-5370-9027.

mów społecznych, środowiskowych oraz kulturowych. Dodatkową siłą napędu dla projektowania biurów oraz miejsc pracy jest obecnie panująca era turbokapitalizmu (Krajewska 2022). Wynikające z tych uwarunkowań narastające oczekiwania wobec architektury biurowej spotęgowały poszukiwanie nowych narzędzi projektowych oraz rozwój już istniejących. Dynamiczny zasięg powszechnie dominującej problematyki w środowiskach architektonicznych naukowych i zawodowych zauważalny jest w projektowaniu energooszczędnym, ze szczególnym uwzględnieniem kultywacji i ochrony środowiska naturalnego. Intensywnie podkreśla się również istotę świadomości dziedzictwa kulturowego zapisanego w architekturze i urbanistyce zbudowanej. Rozwijanie wskazanych dyskursów w środowiskach naukowych oraz branżowych często skutkuje powstawaniem pobocznej problematyki zakorzenionej w konkretnym kontekście urbanistycznym, środowiskowym i społeczno-kulturowym. Wspomniany kontekst bez wątpienia wiąże się z istniejącą tkanką urbanistyczną, wynikającą z historii danej struktury osiedleńczej. Odpowiednia analiza przedprojektowa oraz świadomość kontekstu lokalnej historii może skutkować powstawaniem unikalnej architektury biurowej, ukształtowanej za pomocą idei architektonicznej. Istota idei projektowej często jest upraszczana lub pomijana w szczególności w projektowaniu biurów w erze turbokapitalizmu. Mnogość dostępnych materiałów budowlanych oraz technologii może stanowić nie tylko szansę na innowacyjne rozwiązania architektoniczne, ale również stać się narzędziem sprzyjającym zaspokajaniu coraz wyższych ambicji projektantów i inwestorów. Stwarza to warunki do ignorowania lokalnych wartości wynikających z szeroko pojętych uwarunkowań historyczno-przestrzennych i społeczno-kulturowych. Na potrzeby analizy wybrano obiekty biurowe powstałe w strukturach miejskich o zróżnicowanej problematyce projektowej.

1.1. Cel badań

Badania mają na celu identyfikację egzogenicznych czynników determinujących powstawanie współczesnej architektury biurowej o niekonwencjonalnym wyglądzie oraz formie lub unikalnym i nieoczywistym programie funkcjonalnym. Zadaniem analizy jest ocena wpływu zewnętrznych czynników związanych z historią danego miasta na kształtowanie współczesnej architektury biurowej. Ostateczny wynik procesu badawczego stanowi podkreślenie istoty znajomości lokalizacji nowej architektury w relacji z jego otoczeniem zbudowanym i kontekstem społeczno-kulturowym.

1.2. Metodologia badawcza

Proces badawczy oparto na analizie literatury pod kątem wybrania obiektów referencyjnych, które zostały poddane badaniom. Obserwacją objęto kilkadziesiąt obiektów

tów biurowych, które zostały docenione przez krytyków i publicystów architektury przez publikację na renomowanych stronach branżowych polskich i zagranicznych. Spośród nich wyłoniono do dalszych badań pięć biurowców, charakteryzujących się szczególną formą zewnętrzną lub programem funkcjonalnym wynikającym z ich uwarunkowań lokalnych (tab. 1). Jeden z obiektów stanowi przykład architektury hybrydowej [Gyurkovich 2016], łączącej w sobie funkcje biurowe, produkcyjne oraz kulturowe (Future Stitch Smart Factory). Dalszej analizie poddano plany budynków oraz opisy dostarczone przez ich autorów. Biurowce były budowane w okresie od 2018 do 2022 r. W celu przybliżenia skali wybranych miast, w których zlokalizowane są badane budynki, zestawiono w tabeli 1 podstawowe informacje dotyczące powierzchni oraz gęstości zaludnienia danego miasta. Dla porównania zestawiono dane dotyczące Poznania. Prezentowane dane stanowią istotne odniesienie w poruszaniu problematyki dotyczącej m.in. suburbanizacji.

Tab. 1. Zestawienie wybranych obiektów wraz z wybranymi danymi, dotyczącymi gęstości zaludnienia miast. Dla porównania danych podano również dane Poznania

Biurowiec	Cecha referencyjna	Miasto	Pow. km ²	Populacja (Rok*)	Gz os/km ²
Carlsberg Group Central Office	Niekonwencjonalny rzut obiektu biurowego, przecięty istniejącą drogą	Kopenhaga	179,8	644 431 (2022)	3584
Home Office Tower	Nietypowy program funkcjonalny, architektura hybrydowa	Pekin	16 410	21 893 095 (2020)	1334
Future Stitch Smart Factory	Nietypowy program funkcjonalny, architektura hybrydowa	Jiaying	3 915	3 748 457 (2022**)	957
Elementum	Przykład architektury w nurcie „urban forest”	Monachium	310,7	1 487 708 (2021)	4788
Glass Mural	Niekonwencjonalny wygląd zewnętrzny budynku	Detroit	370,1	620 376 (2022)	1676
–	–	Poznań	261,9	546 859 (2021)	2088

Gz – gęstość zaludnienia, *dane [Citypopulation 2023], ** dane [Jiaying 2023]

2. WYNIKI BADAŃ

W procesie badawczym wzięto pod uwagę najbardziej kluczowe egzogeniczne czynniki miastotwórcze każdego z badanych miast. Charakterystyka omawianych badań opiera się na determinantach urbanistyczno-historycznych, które mają istot-

ny wpływ na współczesne problemy i wyzwania urbanistyczno-społeczne w kontekście projektowania architektonicznego. W wyniku analizy wyszczególniono wybrane cele planowania przestrzennego danego miasta, które następnie zostały zestawione z koncepcją i ideą projektową badanych obiektów.

2.1. Urbanistyka a historia miasta

Proces badawczy pozwolił na wyłonienie czynników urbanistycznych związanych z historią danego miasta, które mają istotny wpływ na współczesne wyzwania projektowania architektonicznego i urbanistycznego (tab. 2). Analizowany obiekt biurowy Carlsberg Group Central Office zlokalizowany jest w Kopenhadze. Jest to zdecydowanie najpopularniejsze miasto europejskie sprzyjające transportowi rowerowemu. W 2017 r. zysało tytuł najbardziej przyjaznego miasta rowerowego na świecie [Nilsson 2019]. Miasto w drugiej połowie XIX w. podjęło działania związane z tym rodzajem transportu w celu utworzenia alternatywy dla transportu samochodowego [Ploeger, Oldenzel 2020].

Rys. 1. Biurowiec Carlsberg Group w Kopenhadze [Archdaily 2023d]

Przemieszczanie się rowerem miało pozytywnie wpływać na ochronę środowiska, polepszenie jakości powietrza i życia w mieście. Konsekwencją tych działań było podpisanie w 1991 r. Rowerowego Masterplanu (Masterplan Fiets) promującego bezpieczną jazdę rowerową oraz zredukowanie ruchu samochodowego [Ploeger, Oldenziel 2020]. Współcześnie przytoczona ideologia transportu rowerowego wciąż jest aktualna i poszerzana m.in. o turystykę rowerową. Realizacja kształtowania miasta dostępnego rowerzystom wiąże się z problematyką występującą na kilku szczeblach: usługach rowerowych, komunikacji, *place makingu* oraz planowaniu przestrzennym [Nilsson 2019]. Analiza wykazuje istotną rolę dostępności przestrzeni miejskich dla ruchu rowerowego w projektowaniu urbanistycznym współczesnej Kopenhagi.

Problematyka transportu w kontekście projektowania urbanistycznego jest jednym z podstawowych i kluczowych tematów w procesie miastotwórczym. Jest ona ściśle związana z historią danego miasta, jego rozwojem, rozrostem i wpływem na jakość życia jego mieszkańców. System szybkiej kolei rozwija się gwałtownie w Chinach od 2000 r. [Ren et al. 2023]. Inwestycje w transport kolejowy w celu szybkiego przemieszczania się na olbrzymich strukturach tkanki miejskiej Jiaying przyczyniły się do rozwoju suburbanizacji [Ren et al. 2023]. Przyczyną rozwoju stref podmiejskich jest lokalizacja linii kolejowej i dworców z dala od centrum miasta. Obszary położone wzdłuż trasy kolejowej stanowią atrakcyjniejsze miejsce do zamieszkania ze względu na łatwość przemieszczania się oraz szybkość, którą oferuje pociąg poruszający się z prędkością ponad 300 km/h. Problem suburbanizacji dotyczy również Pekinu, w którym zlokalizowany jest badany obiekt biurowy Home Office Tower. W konsekwencji decyzji urbanistyczno-transportowych miasto Jiaying zmaga się z kryzysem identyfikacji przestrzennej i potrzebą wizualnego odwołania do lokalnej historii [Ren et al. 2023], które mają ukierunkować rozwój tkanki miejskiej. Zahamowaniu suburbanizacji Pekinu ma służyć m.in. kształtowanie obszarów i obiektów zróżnicowanych funkcjonalnie, które bliskie jest idei urbanistyki hybrydowej [Gyurkovich 2016]. Oba miasta w wyniku rozwoju stref podmiejskich zmagają się ze zjawiskami *sleeping town* i *sleepers town*, a zróżnicowanie funkcjonalne stref wzdłuż linii kolejowych podlega ciągłym badaniom [Shuai et al. 2023].

Decyzje planistyczne będące konsekwencją historii miasta i jego rozwoju dotyczą również Monachium, w którym planowana jest budowa biurowca Elementum (rys. 2). Miasto zmaga się z typowymi problemami największych miast europejskich, takimi jak ruchliwe ulice ubogie w zieleń oraz dostępność przestrzeni publicznych. Dlatego współczesne strategie planistyczne Monachium opierają się na projektowaniu zrównoważonym, odzysku energii oraz otwartości dla wszystkich mieszkańców [Department of Urban Planning 2023]. Centrum miasta ukształtowane jest na typowym module urbanistycznym połowy XIX w., charakteryzującym się małymi działkami i wąskimi dziedzińcami [Herzog, de Meuron 2019]. Realizacja wyznaczonych celów przez zarząd miasta w takim obszarze zabudowanym stanowi zaawansowane zagadnienie architektoniczno-przestrzenne.

Rys. 2. Wizualizacja biurowca Elementum w Monachium [Archdaily 2023e]

Miastem o interesującej historii jest z pewnością Detroit, które obecnie pomimo swojej reputacji miasta kryzysowego stało się atrakcyjnym obszarem dla inwestorów i przedsiębiorców [Berglund 2020]. W Detroit zlokalizowany jest Eastern Market, największy historyczny obszar targowy w Stanach Zjednoczonych. Obiekt o tak silnej wartości społeczno-historycznej mocno oddziałuje na planowanie przestrzenne dzielnicy, w której planuje się utrzymanie jej jako aktywnego centrum targowego. Planowana jest również ochrona lokalnej sztuki oraz pamięci jako jednego z najbardziej charakterystycznych miast USA [MVRDV 2023a].

Tab. 2. Czynniki egzogeniczne urbanistyczno-historyczne wpływające na współczesne cele planowania przestrzennego

Biurowiec	Miasto	Egzogeniczny czynnik urbanistyczno-historyczny (ECH)	Współczesny problem/wyzwanie urbanistyczno-społeczne	Wybrane cele planowania przestrzennego
Carlsberg Group Central Office	Kopenhaga	1988 r., deklaracja rozwijania infrastruktury rowerowej	Transport	Turystyka rowerowa, miasto sprzyjające transportowi rowerowemu
Home Office Tower	Pekin (Tianton-gyuan)	Suburbanizacja w monofunkcyjnych strefach mieszkaniowych	Miasto duch, senne miasto (<i>sleepers town</i>)	Urbanizacja wielofunkcyjna, hybrydowa
Future Stitch Smart Factory	Jiaxing	Idea łatwo dostępnego kolejowego transportu publicznego	Miasto duch, senne miasto (<i>sleepers town</i>)	Zahamowanie suburbanizacji
Elementum	Monachium	Typowy moduł urbanistyczny połowy XIX w.: małe działki, wąskie dziedzińce i ruchliwe ulice ubogie w zieleń	Silne natężenie ruchu kołowego, niewystarczająca liczba mieszkań	Budownictwo zrównoważone, odzysk energii, inwestycja w tereny zieleni, łatwa dostępność przestrzeni publicznych
Glass Mural	Detroit	Bezpośrednie sąsiedztwo historycznego założenia architektoniczno-ekonomicznego – największego marketu żywnościowego w USA	Utrzymanie dzielnicy jako regionalnego, aktywnego centrum żywnościowego (<i>food hub</i>) po 130 latach	Ochrona lokalnej sztuki oraz pamięci o jednym z najbardziej charakterystycznych miast USA

Źródło: opracowanie własne.

2.2. Idea projektu a historia miasta

Mając na uwadze wybrane cele planowania przestrzennego miast, w których zlokalizowane są badane obiekty (tab. 2), poddano analizie tożsamość bezpośredniego otoczenia biurowców oraz idee projektowe udostępnione przez autorów obiektów (tab. 3). Wyniki badań prezentują ścisłą relację pomiędzy procesem projektowania współczesnej architektury a tożsamością miejsca oraz jego dziedzictwem historycznym. Badane obiekty w kontekście swojej reprezentacji wizualnej oraz funkcjonalnej są ściśle związane z otoczeniem, w którym są lokalizowane.

Biurowiec Carlsberg ściśle koresponduje układem funkcjonalnym z otaczającym go zabytkowym parkiem, który historycznie związany jest z założycielem browaru Carlsberg. Obiekt poprzez swoją formę zewnętrzną zachowuje możliwość przejazdu rowerom oraz samochodom pod budynkiem (rys. 1), nie naruszając istniejącego układu komunikacyjnego dzielnicy.

Przebudowa budynku mieszkalnego w Tiantongyuan (rys. 3) na funkcje biurowe ściśle podyktowana jest potrzebami lokalnej społeczności. Dzięki dodatkowym funkcjom lokalizowanym w biurowcu mieszkańcy mają możliwość korzystania z lokalnej kawiarni, sali gimnastycznej, a także mogą zacieśniać kontakty między sobą w celu budowania przyjaznej społeczności.

Rys. 3. Przebudowany budynek mieszkalny na biurowiec Home Office Tower [Archdaily 2023f]

Analiza obiektu Future Stitch Smart Factory (rys. 4) napotkała niespodziewane komplikacje. Obiekt powstał dla znanej marki zajmującej się produkcją skarpetek i współpracującej m.in. z gwiazdami sportu o światowej sławie. Pomimo tego zlokalizowanie budynku na mapach jest bardzo trudne. Nie jest on oznaczony również na mapach portali chińskich. Stanowi to nietypowy wynik badań ze względu na funkcję galerii artystycznej, która znajduje się w budynku. Autorzy obiektu oraz źródła również deklarują, że obiekt jest projektowany nie tylko pod funkcje biurowe, ale także kulturowe. Pomimo napotkanych trudności budynek został zlokalizowany

na mapach Google (30°31'29.1"N 120°38'54.6"E). Analiza wykazała, że budynek Future Stitch Smart Factory w sposób szczególny i unikalny nawiązuje do historii i kultury chińskiej w procesie realizacji współczesnej architektury miejsc pracy. W obiekcie wykorzystano schody i ideę przemieszczania się jako dosłowne i przenośne nawiązanie do historycznego miejsca Maiji Mountain. Jest to znakomity przykład płynnego dialogu między zewnętrzną bryłą obiektu a jego układem funkcjonalnym przy jednoczesnym zachowaniu czytelności formy oraz oddaniu nowoczesności budynku.

Rys. 4. Biurowiec i fabryka Future Stitch Smart Factory [Archdaily 2023g]

Tab. 3. Idea projektowa badanych obiektów a tożsamość miejsca

Biurowiec / data / architekt	Tożsamość miejsca	Idea projektu	Działania architektoniczno-przestrzenne
Carlsberg Group Central Office / 2021 / C.F. Møller Architects	historyczna dzielnica browaru Carlsberg, bezpośrednie sąsiedztwo z zabytkową XVIII-wieczną willą i parkiem Carla Jacobsena	wspieranie dynamicznego i nowoczesnego miejsca pracy w harmonii z historycznym otoczeniem zewnętrznym	<ul style="list-style-type: none"> – układ funkcjonalny utworzony w relacji z otoczeniem, otwarcie na zabytkowy ogród przeszkleniem na całej wysokości elewacji, utworzenie wewnętrznej atrialnej przestrzeni półpublicznej – formowanie bryły w relacji z istniejącą komunikacją rowerową, pieszą i samochodową, podcięcie centralnej bryły obiektu na poziomie dwóch najniższych kondygnacji, umożliwienie przejazdu i przejścia pod budynkiem

Tab. 3. – cd.

Biurowiec / data / architekt	Tożsamość miejsca	Idea projektu	Działania architektoniczno-przestrzenne
Home Office Tower / 2021 / People's Architecture Office	Titantongyuan znane jako największe sennie miasto na świecie	przebudowa istniejącego, nieużytkowanego budynku mieszkalnego na obiekt biurowy z funkcjami publicznymi	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie na poziomie parteru przestrzeni publicznej – zapewnienie dodatkowych funkcji publicznych: kawiarni, sali gimnastycznej, marketu oraz cafeterii – poszerzenie układu funkcjonalnego dla zaspokojenia potrzebnej lokalnej społeczności
Future Stitch Smart Factory / 2018 / AZL Architects	lokalizacja w strefie ekonomicznej Haining	promocja chińskiej kultury, wizualna inspiracja i bezpośrednie nawiązanie do schodów Maiji Mountain Grottoes w Gansu	<ul style="list-style-type: none"> – połączenie funkcji produkcyjnych, biurowych, rekreacyjnych i kulturowych w obiekcie hybrydowym – budowa klatki schodowej jako dominującego elementu w bryle oraz w układzie funkcjonalnym, klatka pełni funkcje komunikacyjne zewnętrzne i wewnętrzne, przenika do środka budynku
Elementum / project 2019, planned completion 2026 / Herzog & de Meuron	Bezpośrednie sąsiedztwo dworca głównego, planowana rozbudowa obszaru dworca na wysoką skalę, dzielnica z powodu swojej charakterystyki nazywana jest <i>Orientalischer Viktualienmarkt</i> (orientalny food market)	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja istniejącego budynku Postbank z lat 90. XX w. – ożywienie dzielnicy – dążenie do tworzenia atrakcyjnego i przyjaznego do życia miejsca – wykorzystanie istniejącej struktury budynku zgodnie z zasadami budownictwa zrównoważonego 	<ul style="list-style-type: none"> – budowa wewnętrznego, zielonego dziedzińca (<i>urban forest</i>) dostępnego dla lokalnej społeczności – poszerzenie układu funkcjonalnego biurowca o funkcje gastronomiczne i mieszkaniowe – kształtowanie bryły w celu wykorzystania światła dziennego oraz cyrkulacji powietrza pomimo proporcji działki – wyeksponowanie na elewacji istniejącej struktury konstrukcyjnej
Glass Mural / 2020 / MVRDV	Sąsiedztwo historycznego marketu Eastern Market, największego publicznego marketu w USA	<ul style="list-style-type: none"> – ochrona lokalnej sztuki i pamięci poprzez architekturę i technologię – podkreślenie lokalnego charakteru dzielnicy 	<ul style="list-style-type: none"> – wizualne zachowanie murala autorstwa docenionego lokalnego artysty Deniala – rekreacja dzieła artystycznego poprzez technologię nadruku na szkle

Źródło: opracowanie własne.

Innowacyjność technologiczna została wykorzystana w biurowcu Glass Mural w celu zachowania lokalnego charakteru historycznej dzielnicy Detroit. Biurowiec w sposób dosłowny i bezpośredni nawiązuje do ulicznej sztuki artystycznej otoczenia, w którym jest zlokalizowany. Dzięki prostej bryle odtworzenie na elewacji dzieła artystycznego było możliwe do zrealizowania. Biurowiec Glass Mural stanowi znakomity przykład kreowania architektury, której idea powstawania zakorzeniona jest w miejscu, do którego przynależy.

2.3. Wnioski z badań

Zebrane dane podczas analizy wybranych obiektów zostały poddane dalszej weryfikacji. Oceniono wpływ historycznych czynników egzogenicznych na układ funkcjonalny, zastosowane materiały, bryłę obiektu oraz jego elewację (tab. 4). Podczas badań biurowca Carlsberg Group wykazano nawiązanie budynku do otoczenia historycznego nie tylko poprzez kształtowanie układu funkcjonalnego, ale również poprzez użyte materiały wykończeniowe. Elewacja obiektu została pokryta listwami miedzianymi, które mają przypominać dawne zabudowania browarne oraz miedziane detale. Ponadto budynek zaprojektowano zgodnie z ideą projektowania zrównoważonego wykorzystując materiały recyklingowane, korzystając z energii odnawialnej oraz stosując nowoczesne technologie wentylacyjne [CF Møller 2023].

Lokalne uwarunkowania społeczne, generujące potrzebę urozmaicenia programu funkcjonalnego biurowca Home Office Tower wpłynęły na potrzebę wzmocnienia bryły budynku na poziomie parteru. W tym celu wykorzystano dodatkowe elementy konstrukcyjne o żywej, intensywnie pomarańczowej barwie, która wyróżnia obiekt na tle otoczenia. Oprócz funkcji konstrukcyjnych elementy tworzą wielofunkcyjną przestrzeń publiczną, dostępną dla lokalnej społeczności.

W procesie budowy biurowca Elementum zdecydowano się na zachowanie i odsłonięcie betonowego korpusu przebudowywanego obiektu Postbank. Ma to na celu ukazanie charakterystycznej zabudowy Monachium przy jednoczesnym wykorzystaniu nowoczesnych materiałów elewacyjnych [Herzog, de Meuron 2019].

W biurowcu Glass Mural (rys. 5) wykorzystano horyzontalny, prostopadłościenny moduł budynków znajdujących się w jego otoczeniu. Obiekt składa się z trzech modułów, które ustawione są kolejno na sobie, tworząc trzykondygnacyjny biurowiec. Podział funkcjonalno-przestrzenny, znajdujący się wewnątrz budynku, podzielono odpowiednio na strefę sprzedaży, lokale biurowe oraz przestrzenie pracy [MVRDV 2023a]. Prostopadłościenny rzut biurowca pozwala na swobodne projektowanie przestrzeni wewnętrznej, bez ścisłego nawiązania do istniejącego układu zewnętrznego.

Rys. 5. Biurowiec Glass Mural w Detroit [MVRDV 2023b]

Tab. 4. Ocena wpływu historycznych czynników egzogenicznych na proces kształtowania obiektów

Biurowiec	Ocena wpływu historycznych czynników egzogenicznych (ECH) na:				
	Układ funkcjonalno-przestrzenny	Zastosowane materiały wewnętrzne i zewnętrzne	Bryłę obiektu	Elewację obiektu	Stopecie %
Carlsberg Group Central Office	+	+	+	+	100
Home Office Tower	+	-	+	+	75
Future Stitch Smart Factory	+	-	+	+	75
Elementum	+	+	+	+	75
Glass Mural	-	+	+	+	75

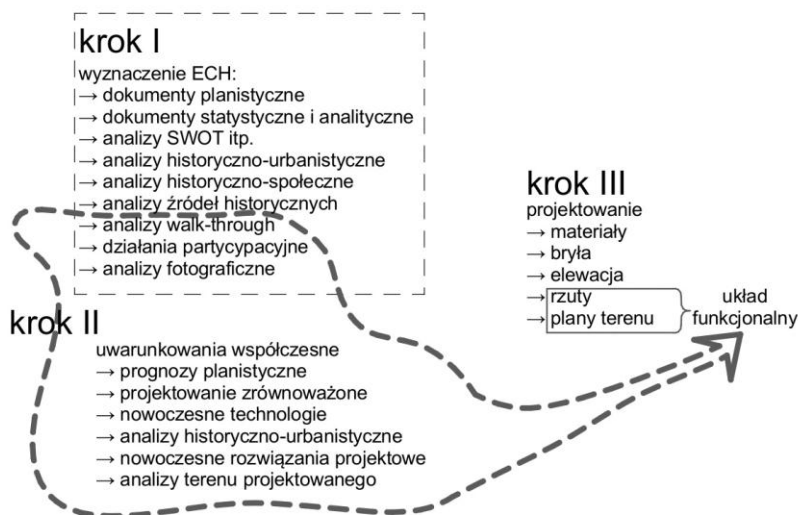
+ wpływ; - brak wpływu

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4 prezentuje wnioski z wyników badań oceny wpływu egzogenicznych czynników historycznych na kształtowanie współczesnej architektury biurowej. 100% oznacza, że czynniki wpłynęły na wszystkie badane aspekty: układ funkcjonalno-przestrzenny, zastosowane materiały, bryłę obiektu oraz jego elewację.

3. PODSUMOWANIE

Proces badawczy doprowadził do identyfikacji egzogenicznych czynników historycznych (ECH) determinujących powstawanie współczesnych biurowców, które wyróżniają się niekonwencjonalnym wyglądem oraz formą lub unikalnym i nieoczywistym programem funkcjonalnym. Analiza wybranych obiektów pozwoliła na ocenę wpływu zewnętrznych czynników (ECH) związanych z historią danego miasta na kształtowanie współczesnej architektury biurowej. Badania wykazały istotny wpływ ECH na kształtowanie układu funkcjonalnego, bryły obiektu, jego elewacji oraz wybór zastosowanych materiałów. Wyniki podkreślają istotną rolę w identyfikacji egzogenicznych czynników historycznych w procesie projektowania architektonicznego współczesnej architektury biurowej. Oznacza to, że kształtowanie biurowców, które charakteryzują się nowoczesnością oraz wyróżniają się na tle napływu architektury powstającej w dobie turbokapitalizmu [Krajewska 2022], jest ściśle związane z historią danego miasta oraz jego kontekstem społeczno-kulturowym. Tworzenie budynków przy wykorzystaniu ECH gwarantuje formowanie nie tylko innowacyjnej budowli, ale również kreuje i podtrzymuje istniejącą więź nowych obiektów z lokalną społecznością oraz zbudowaną strukturą urbanistyczno-kulturową danego miasta.

Rys. 6. Wpływ ECH na projektowanie architektoniczne nowoczesnej architektury biurowej [opracowanie własne]

LITERATURA

- Archdaily, 2023a, *Carlsberg Group Central Office / C.F. Møller Architects*, https://www.archdaily.com/957432/carlsberg-group-central-office-cf-moller?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (dostęp: 4.03.2023).
- Archdaily, 2023b, *Home Office Tower / People's Architecture Office*, https://www.archdaily.com/994646/home-office-tower-peoples-architecture-office?ad_source=search&ad_medium=projects_tab [dostęp: 2.05.2023).
- Archdaily, 2023c, *Future Stitch Smart Factory / AZL Architects*, https://www.archdaily.com/915654/future-stitch-smart-factory-azl-architects?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (dostęp: 2.02.2023).
- Archdaily, 2023d, https://www.archdaily.com/957432/carlsberg-group-central-office-cf-moller/6033e831f91c81fdce000576-carlsberg-group-central-office-cf-moller-photo?next_project=no (dostęp: 5.08.2023).
- Archdaily, 2023e, https://www.archdaily.com/921288/herzog-and-de-meuron-reveal-urban-forest-office-in-munich/5d2ec8aa284dd11187000037-herzog-and-de-meuron-reveal-urban-forest-office-in-munich-photo?next_project=no (dostęp: 5.02.2023).
- Archdaily, 2023f, https://www.archdaily.com/994646/home-office-tower-peoples-architecture-office/63b6a3673caff30170715ae9-home-office-tower-peoples-architecture-office-image?next_project=no (dostęp: 22.06.2023).
- Archdaily, 2023g, <https://www.archdaily.com/915654/future-stitch-smart-factory-azl-architects/5cbee5c6284dd16f60000065-future-stitch-smart-factory-azl-architects-photo> (dostęp: 15.06.2023).
- Berglund L., 2020, *The shrinking city as a growth machine: Detroit's Reinvention of Growth through Triage, Foundation Work and Talent Attraction*, „International Journal of Urban and Regional Research”, volume 44, issue 2, pp. 219-247.
- Carlsber Foundation (2023). *Historic Restoration of Brewer J.C. Jacobsen's Villa Celebrated with New Book*, <https://www.carlsbergfondet.dk/en/News/News-from-the-Foundation/News/Historic-restoration-of-Brewer-JC-Jacobsens-villa-celebrated-with-new-book> (dostęp: 12.08.2023).
- C.F. Møller Architects, 2023, *Carlsberg Central Office*, <https://www.cfmoller.com/p/Carlsberg-Central-Office-i3295.html#> (dostęp: 10.08.2023).
- Chen Y., Zhou J., Qian J., 2023, *Comprehensive exploration of spatial planning in Zhejiang Province*, „Frontiers of Urban and Rural Planning”, vol. 1, issue 1, pp. 1-9.
- Citypopulation (2023), <https://www.citypopulation.de/en/search/> (dostęp: 5.05.2023).
- Department of Urban Planning (Monachium), 2023, *Urban form and public space in Munich*, Monachium.
- Detroit Historical Society, 2023, *Eastern Market Historic District*, <https://detroithistorical.org/learn/encyclopedia-of-detroit/eastern-market-historic-district> (dostęp: 10.07.2023).
- Grzeszczuk-Brendel H., 2022, *Private Memory in Public Space*, „Acta Poloniae Historica”, vol. 126, pp. 123-142.
- Gyrkovich M. (red.), 2016, *Hybrid Urban Structures*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków.
- Harrout Ch., 2020, *MVRDV Reveals Glass Mural, an Office and Retail Building in Detroit's Active Food Hub*, <https://www.archdaily.com/948811/mvrdv-reveals-glass-mural-an-office-and-retail-building-in-detroits-active-food-hub> (dostęp: 11.06.2023).

- Herzog J., de Meuron P., 2019, *489 Elementum*, <https://www.herzogdemeuron.com/projects/489-elementum/> (dostęp: 25.08.2023).
- Jiaxing, 2023, https://www.jiaxing.gov.cn/art/2023/4/6/art_1591179_59574768.html (dostęp: 2.04.2023).
- Krajewska J., 2022, *Architektura w turbokapitalizmie. Przypadek biurowca Walkie Talkie w Londynie*, "Journal of Urban Ethnology", vol. 20, pp. 55-76.
- Liu C., 2011, *China's New Urban Plan – Buy a Car, but Don't Use It*, <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/cwire/2011/02/09/09climatewire-chinas-new-urban-plan-buy-a-car-but-dont-use-36267.html?ref=energy-environment> (dostęp: 29.08.2023).
- MVRDV, 2023a, *Glass Mural*, <https://www.mvrdv.com/projects/441/glass-mural> (dostęp: 24.08.2023).
- MVRDV, 2023b, <https://www.mvrdv.com/projects/441/glass-mural> (dostęp: 5.03.2023).
- Nilsson J.H., 2019, *Urban bicycle tourism: path dependencies and innovation in Greater Copenhagen*, "Journal of Sustainable Tourism", vol. 27, no. 11, pp. 1648-1662.
- Ploeger J., Oldenziel R., 2020, *The sociotechnical roots of smart mobility: Bike sharing since 1965*, "The Journal of Transport History", vol. 41(2), pp. 134-159.
- Ren T., Huang H.J., Luo S., Nie Y., 2023, *High-speed rail in China: Implications for inter-city commuting and urban spatial structure*, "Sustainable Cities and Society", 97, pp. 1-24.
- Shuai S., Jie A., Ting L., 2023, *Functional Characteristic of the Surrounding Area of Beijing Metro Line 5 Based on POI Data*, "Journal of Landscape Research", vol. 15(1), pp. 27-38.
- Walsh N.P., 2019, *Herzog & de Meuron Reveal „Urban Forest” Office in Munich*, https://www.archdaily.com/921288/herzog-and-de-meuron-reveal-urban-forest-office-in-munich?ad_source=myad_bookmarks&ad_medium=bookmark-open (dostęp: 4.05.2023).

MODERN OFFICE FUNCTION IN BUILDING MARKED BY HISTORY OF THE CITY

Summary

Every urban context is marked by time and the spirit of the place. The task of contemporary architecture is not only to meet the current and future needs of its users, but also to correspond with the past of the space belonging to it. The aim of the article is to examine the circumstances of the creation of selected modern office architecture, which result from its autonomous social context or characteristics of the identity of the place. Five office buildings with an unconventional appearance and form or a unique and non-obvious functional program were selected for analysis. The research process used an analysis of literature and planning documents, photographic documentation, building plans and descriptions provided by the authors of the objects. The collected data was subjected to an in-depth architectural, functional and urban analysis. The aim of the research is to show the originality of selected office architecture created as a result of the interference of exogenous factors related to their history, urban-social structure and local conditions. The results of the study are

intended to emphasize the essence of knowledge of the broadly understood context of the history of the place for modern office buildings. The final result of the research is to determine the role of exogenous historical factors in the design process of office architecture.

Keywords: modern office architecture, historical context, exogenous urban factors